

SÖDERHAMNS SJUKHUS

Dokumentation inför rivning

Söderhamns sjukhusområde
Söderhamn
Hälsingland
2012

Ulrika Olsson

SÖDERHAMNS SJUKHUS

Dokumentation inför rivning

Söderhamns sjukhusområde
Söderhamn
Hälsingland
2012

Rapport 2012:15
Ulrika Olsson

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF format från länsmuseets hemsida eller beställa kostnadsfritt i PDF format inger.eriksson@xlm.se eller 026-65 56 42.

Rapporter (tryckt), böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butik@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg

Box 746, 801 28 Gävle

Tel 026-65 56 00

www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2012

Omslagsbild: Byggnad 1 vid Söderhamns sjukhus. Foto: Ulrika Olsson

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Inledning.....	6
Målsättning och metod.....	7
Avgränsningar.....	7
Historik	7
Upptakten	7
Sjukhusområdets första byggnad.....	8
Den tidigaste sjukhusbyggnaden utvidgas.....	9
Byggnad 2.....	10
Byggnad 3.....	10
Byggnad 6 - Centralkök.....	12
Byggnad 7.....	12
Byggnad 12 – Fd epidemisjukhus.....	12
Byggnad 5 – Jourvilla.....	13
Byggnad 17 – Läkarvillan/Skogsvillan	13
Byggnad 13 – Sjukhem - Västerbacken.....	13
Byggnad 23 – Kontorspaviljong.....	13
Byggnadsbeskrivning	15
Byggnad 1.....	15
Exteriör.....	15
Interiör.....	15
Byggnad 2.....	17
Exteriör.....	17
Interiör.....	17
Byggnad 3.....	19
Exteriör.....	19
Interiör.....	19
Byggnad 6 - Centralkök.....	22
Exteriör.....	22
Interiör.....	22
Byggnad 7 – Maskin, snickeri och verkstad	25
Exteriör.....	25
Interiör.....	25
Byggnad 12 – Fd epidemisjukhus.....	30
Exteriör.....	30
Interiör.....	30
Byggnad 5 – Jourvilla.....	35
Exteriör.....	35
Interiör.....	35
Byggnad 17 – Läkarvillan/Skogsvillan	36
Exteriör.....	36
Interiör.....	36
Byggnad 13 – Sjukhem - Västerbacken.....	40
Exteriör.....	40
Interiör.....	40
Byggnad 23 – Kontorspaviljong.....	43
Exteriör.....	43

Interiör	43
Sammanfattning	44
Käll- och litteraturförteckning	44
Tryckta källor	44
Arkiv	44
Otryckta källor	44
I läns museets arkiv förvaras	44

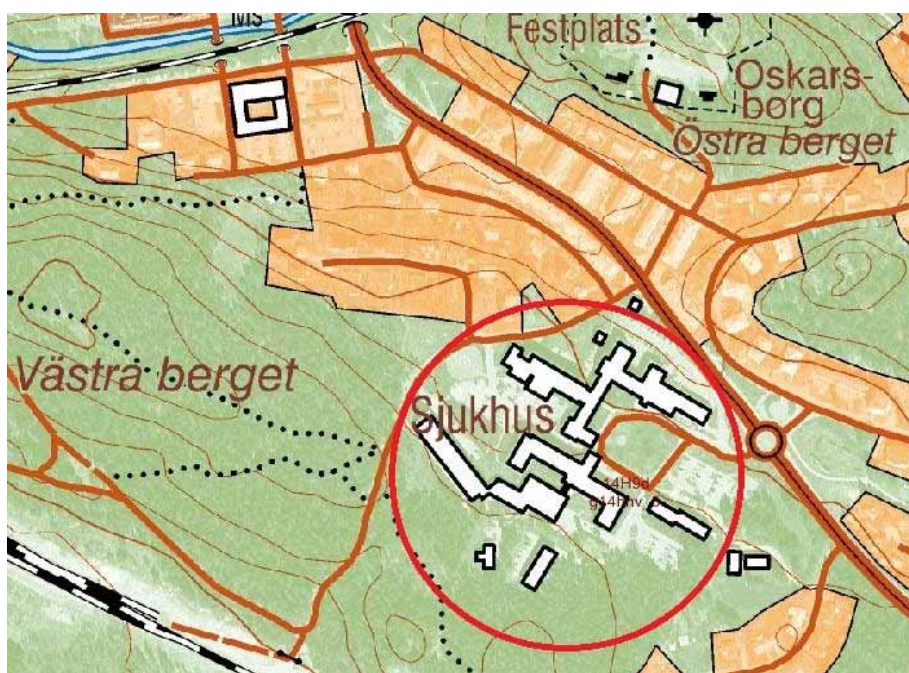

Bild 1. Utdrag ur länskartan.

INLEDNING

Länsmuseet Gävleborg fick under våren 2012 i uppdrag av X-Fastigheter, Landstinget Gävleborg, att dokumentera ett antal byggnader vid Söderhamns sjukhus. Dokumentationen har inbegripit byggnad 1, 2, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 17 och 23. Vissa av dessa byggnader ska rivas. De byggnader som troligtvis inte ska rivas är, 12, 13 och 17, men dessa har ändå ingått i dokumentationen.

X-Fastigheter gör valet att riva byggnader som står inför stora moderniserings- och underhållsarbeten. Flera av de byggnader som ingår i denna rapport tillhör de äldsta på sjukhusområdet. Länsmuseet Gävleborg dokumenterade, genom byggnadsantikvarie Ulrika Olsson, byggnaderna på plats under vecka 22.

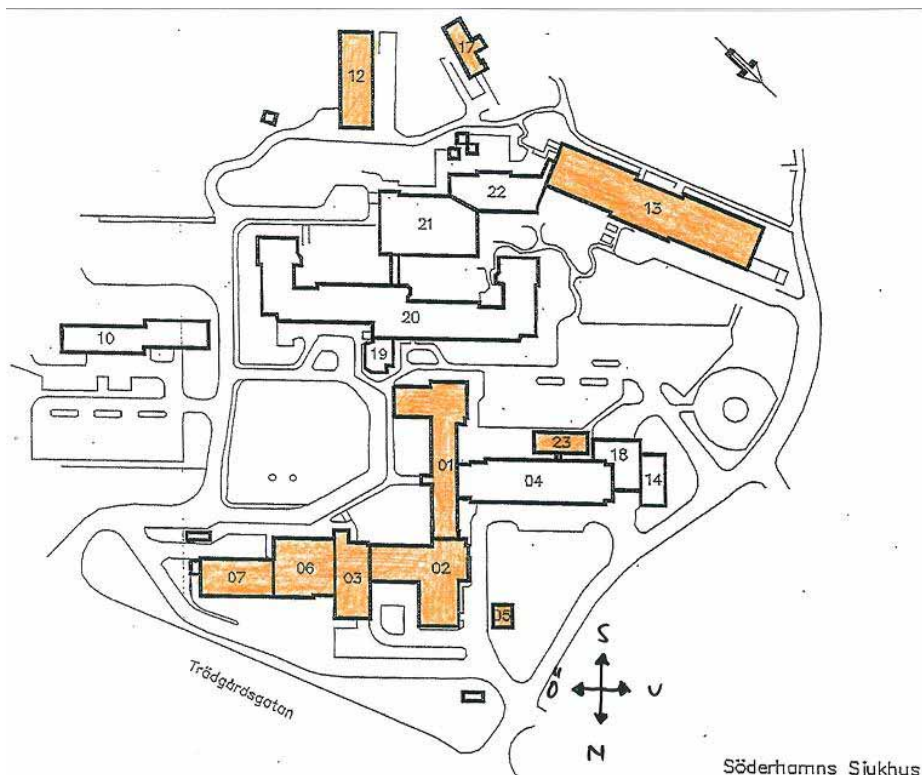

Bild 2. De byggnader som ingår i dokumentationen är markerade i färg.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

Målsättningen med dokumentationen har varit att dokumentera hur byggnaderna ser ut idag. En fördjupning av byggnadernas historik har inte rymts i arbetet. Den korta historik som finns med kommer till största del från X-Fastigheters eget fastighetsregister. Historiken kring sjukhusets äldsta del, samt äldre kartor, kommer från Kommunarkivet i Söderhamn. Muntliga källor har varit Jan Jerfström och Per-Erik Karlsson, X-Fastigheter, Söderhamns sjukhus.

AVGRÄNSNINGAR

Tiden för dokumentationen har varit knapp och inget samlat arkivmaterial rörande sjukhusområdets historia har påträffats. Av den anledningen har dokumentation på plats prioriterats framför arkivsök. Inga byggnadsritningar har heller påträffats. Det är högst troligt att det i kommunarkivet finns material rörande byggnaders tillkomst, utformning, arkitekter och ombyggnationer.

I denna rapport avhandlas endast de byggnader som har ingått i dokumentationen. Sjukhusområdet rymmer fler byggnader, vilka skulle vara intressanta att samtliga sätta in i ett sammanhang. Vad gäller byggnadernas interiörer har de endast dokumenterats översiktligt eftersom de i stort håller samma stil i de flesta byggnader. Många utrymmen har heller inte varit möjliga att komma in i eftersom det fortfarande pågår verksamhet i flera delar av byggnaderna.

Flera av byggnaderna binds samman genom kulvertar, dessa har dock inte dokumenterats närmare.

Naturligtvis vore det positivt med ett mer grundligt arkivsök rörande sjukhusets historia. En sådan sammanställning kan utgöra ett lämpligt uppsatsämne för t ex en högskolestudent.

HISTORIK

Upptakten

Det gamla sjukhuset i Söderhamn, som var beläget vid nuvarande Södra torget, brann ner vid stadsbranden 1876. Redan ett par månader efter branden lade lasarettsdirektionen fram ett förslag till ett nytt sjukhus till landstinget. Bakom ritningarna stod arkitekten och slottsintendenten Ernst Jacobsson. Landstinget tyckte dock att förslaget skulle bli allt för dyrt och Jacobsson fick därför i uppgift att arbeta om ritningarna. Under tiden inhystes sjukvården provisoriskt i en barack i den norra delen av staden.

1877 lade Lasarettsdirektionen fram ett nytt, billigare förslag till sjukhus, vilket godkändes av landstinget. Det nya sjukhuset var tänkt att byggas i stadens norra del, på en fri och öppen plats. Den tänkta platsen ansågs dessvärre inte säker ur sanitär synvinkel. Lasarettsdirektionen föreslog då en ny plats, högt belägen vid Klossdammsbäcken. Än en gång fick sjukhusförslaget göras om, denna gång för att byggnaden skulle anpassas till den nya tomtens läge.

I båda de två tidigare förslagen var det tänkt att det nya sjukhuset skulle byggas i trä. I en tidningsartikel berättas om ett oerhört prisfall på byggnadsmaterial och arbetslöner just vid tiden för byggstarten. Det gjorde att lasarettsdirektionen hade möjlighet att låta bygga det nya sjukhuset i sten. Kostnaden för

stenbyggnaden understeg dessutom den redan tidigare godkända kostnaden. 1878 godkändes den förändrade planen och i september 1880 stod det nya sjukhuset färdigt.

Sjukhusområdets första byggnad

1880 stod Söderhamns sjukhus färdigt, eller *Lasarettet och kurhuset*, som det kallades på den tiden. Byggnaden var av sten i två våningar. Den var utformad med ett mittparti med två flyglar. I mittpartiet låg lasarettet och i den södra flygeln låg ekonomiavdelningen och läkarens bostad. I den norra flygeln låg kurhusavdelningen samt ”dårhusceller” och badrum. Det är troligt att med begreppet ”lasarett” så avses den kirurgiska avdelningen och med ”kurhus” så avses den medicinska avdelningen.

Till sjukhuset hörde även en uthusbyggnad som var byggd av trä. Den byggnaden låg öster om sjukhuset, ungefär där dagens huvuduppfart till sjukhuset sträcker sig. Uthusbyggnaden rymde bl a stall, likbod, obduktionsrum och vedbod. Mellan uthusbyggnaden och sjukhuset anlades en parkliknande plats, med gångar, planeringar och klippta gräsytor.

Sjukhuset huvudingång vette ner mot staden, på byggnadens västra sida. Idag är det inte möjligt att exteriört se några spår från denna entré i fasaden, eftersom byggnad 4 är dockad till byggnad 1 just där. I tidningsartikeln berättas att arkitekt Jacobsson inte använt sig av den nyaste metoden, det sk paviljongsystemet, utan det mer gammelmåddiga korridorsystemet. Paviljongsystemet ansågs lämpa sig bäst för större sjukhus och Söderhamns sjukhus var relativt litet.

Korridorerna vette mot byggnadens yttervägg och sjukrummen låg således endast på ena sidan av korridorerna. Alla sjukrum uppvärmdes med kakelugnar medan korridorerna och badrum värmdes upp genom ånga i järnkaminer som var klädda med kakel. Alla väggar var oljemålade till sex fots höjd och golven var likaså oljebehandlade. Det var målarmästare E. Rosén som utförde målningsarbetena. Badrums- och klosettrumsgolven var belagda med cement, liksom golvet i köket. Varje sjukrum var dessutom utrustade med en särskild klosett.

Sjukhuset byggdes i en backe, varför terrasser av sten, sinsemellan förenade med trappsteg, uppfördes längs byggnadens fasad. Redan från början planerade lasarettsdirektionen för en utvidgning av tomten. Fler byggnader var sannolikt planerade redan från början.

Bild 3. Bild avfotad från fotografi som förvaras på Söderhamns sjukhus. Fotografier är sannolikt från slutet av 1800-talet – början av 1900-talet. Gruppen människor sitter i sjukhusets trädgård, precis där dagens uppfart till huvudentrén är dragen. Bakom gruppen syns den norra flygeln.

Den tidigaste sjukhusbyggnaden utvidgas

Med åren byggs den tidigaste sjukhusbyggnaden på med ytterligare delar. Årtalen på dessa tillbyggen är oklara. X-Fastigheter har årtal för områdets alla byggnader i sitt fastighetsregister. Det finns dock en osäkerhet i dessa årtal. Den tidigaste sjukhusbyggnaden har året 1878 i registret, men vi vet att byggnaden invigdes 1880. Det slutgiltiga beslutet om ett nytt sjukhus fattades 1878. Det kan med andra ord vara byggbeslutsåret som finns i X-Fastigheters fastighetsregister och inte året då huset stod färdigt. I denna dokumentation benämns byggnadsdelarna med de nummer som finns i X-Fastigheters register. De första tillbyggnaderna på sjukhuset hade dock en annan form än ritningarna i registret visar. I slutet på detta kapitel finns en skiss som visar hur utvidgningen sannolikt har sett ut.

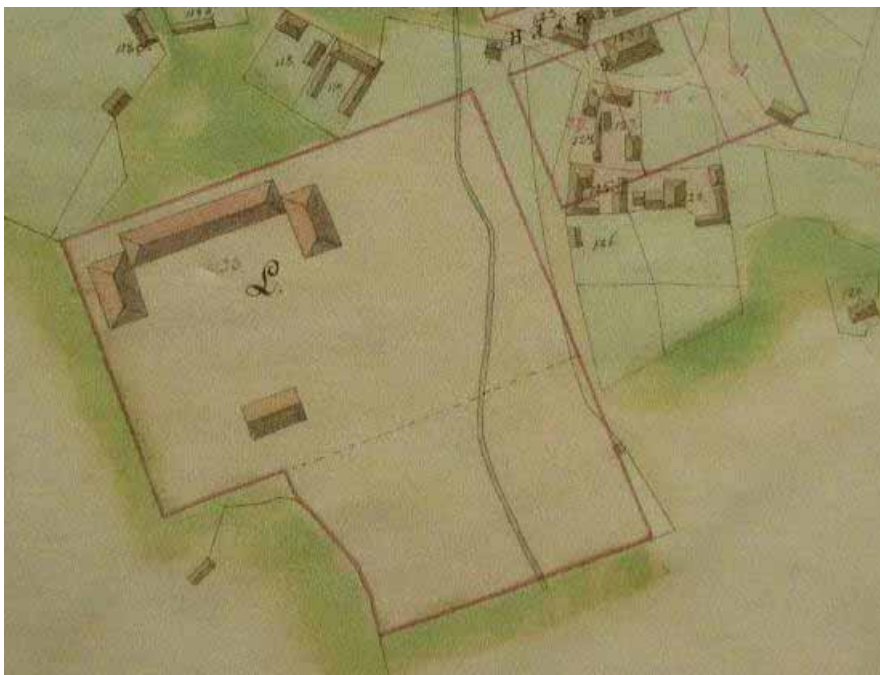

Bild 4. Avfotograferat utsnitt ur Söderhamns stadskarta från 1882. Här syns det ursprungliga sjukhuset samt den tillhörande uthusbyggnaden.

Byggnad 2

På en situationsplan från 1906 har den tidigaste sjukhusbyggnaden samma form som då den uppfördes. Däremot är båda flyglarna, med blyertspenna, tillritade mot väster. Dessa tillbyggnader kan med andra ord ha skett under 1900-talets första år. Eventuellt byggdes den norra flygeln till ytterligare mot gården vid samma tillfälle. Vad den här nya byggnadskroppen användes till är inte känt, eventuellt utökades kurhusavdelningen/medicinavdelningen med ytterligare platser.

I X-Fastigheters register benämns den delen med *Byggnad 2* och denna tillbyggnad ska ha skett år 1900. Denna byggnadskropp har till största del lika utformning som den tidigaste delen. Detta gäller fasaduppbyggnad med fönster, takfot och även takform.

Byggnad 3

Ytterligare tillbyggnader har skett mot öster, i den norra flygelns förlängning. Byggnad 3 har året 1935 i X-Fastigheters register. Här ser man en viss förändring i fasadutformningen, jämfört med sjukhusets tidigaste delar. Fasaderna avslutas utan profilerad takfot och fönstrens form har blivit något mer kompakta jämfört med de tidigare delarnas mer högresta fönster. Idag är byggnad 3 sammanbyggd med byggnad 2. På ett tidigt fotografi är byggnaderna sammanlänkade genom en smal gång. I denna byggnad fanns tills helt nyligen bl a personalmatsalen.

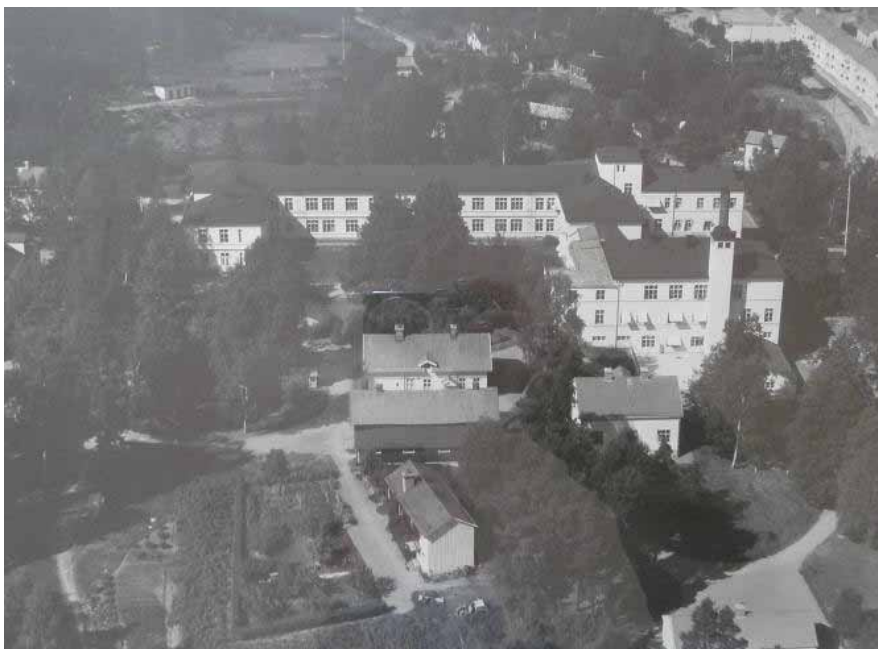

Bild 5. Bild avfotad från fotografi som förvaras på Söderhamns sjukhus. Detta fotografi är antagligen taget under 1930-talet eller 1940-talet. Här syns hur flyglarna på den tidigaste sjukhuskroppen har byggts till mot väster, mot sjukhusets entrésida. Ännu är trädgården mot öster kvar, liksom den tidigaste uthusbyggnaden. Den norra flygeln har även byggts på mot norr. Dessa delar benämns i X-Fastigheters register som byggnad 2. Via en smal passage nås byggnad 3 med det höga tornet.

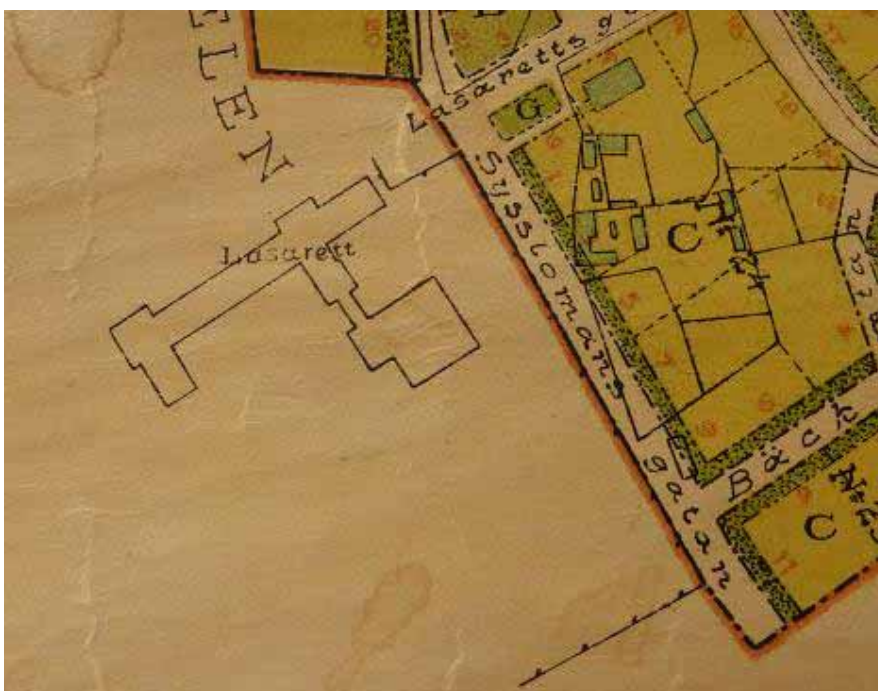

Bild 6. Avfotograferat utsnitt ur Söderhamns stadskarta från 1942. Här syns hur det ursprungliga sjukhusets flyglar byggts på mot väster samt att den norra flygeln även byggts på mot norr. Via en smal passage nås byggnad 3, som enligt X-Fastigheters register ska vara uppförd 1935.

Byggnad 6 - Centralkök

Direkt ansluten till byggnad 3 finns byggnad 6, vilken enligt X-Fastigheters register är uppförd 1966. Byggnaden rymde centralkök med alla de funktioner som behövs för råvarulagring, matlagning och diskning.

Byggnad 7

Längst ut mot öster, sammanbyggd med byggnad 6, ligger byggnad 7. Enligt X-Fastigheters register är byggnadskroppen uppförd 1955, dvs ca 10 år tidigare än byggnad 6. Det är oklart om byggnad 7 tidigare har varit sammanbyggd med föregångaren till byggnad 6, eller om byggnad 7 från början var en solitär. Byggnaden uppfördes för att inrymma serviceutrymmen som maskin, snickeri, verkstad o dyl. Här finns också sjukhusets postfunktion inrymt.

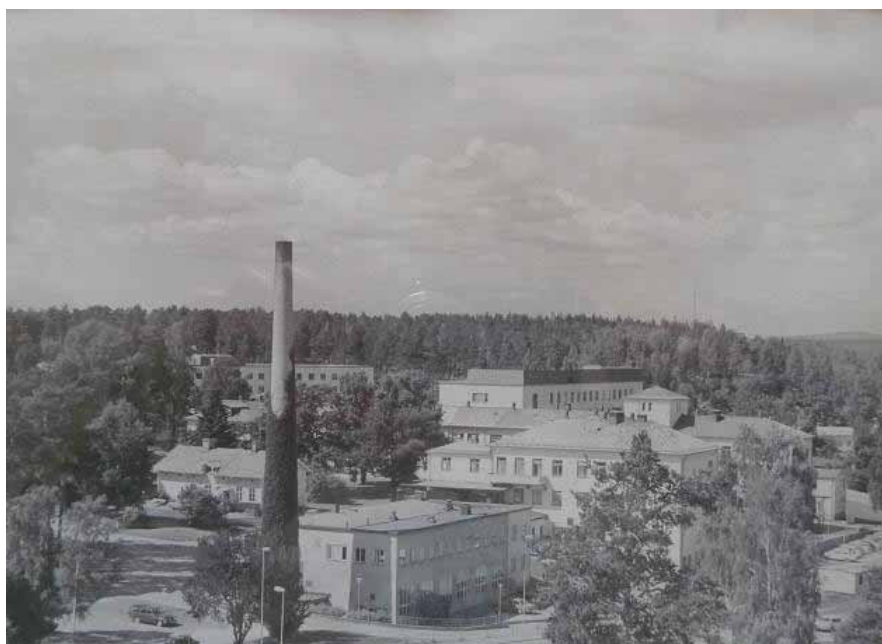

Bild 7. Bild avfotad från fotografi som förvaras på Söderhamns sjukhus. Här syns hur byggnad 7 är ansluten till den lägre byggnad 6, som knappt syns i bild. Därefter ligger byggnad 3 och bortom denna byggnad 2. På bilden syns en bil i förgrunden och det är troligt att trädgården nu fått ge vika för en ny uppfart till sjukhuset.

Byggnad 12 – Fd epidemisjukhus

Enligt X-Fastigheters register uppfördes byggnad 12, Epidemisjukhuset, 1920. En sökning via Arkitekturmuseets hemsida visar att byggnaden är ritad av arkitekt Hjalmar Söderström 1928. Epidemisjukhuset uppfördes på behörigt avstånd från de tidigaste sjukhusdelarna och har ett högt, skogligt läge på den sluttande tomten. Byggnaden var i bruk som epidemisjukhus fram till 1956, därefter användes den under en tid som långvårdsklinik.

Byggnad 5 – Jourvilla

Enligt X-Fastigheters register byggdes villan 1940. Vilken funktion byggnaden ursprungligen hade är oklart. Under senare år har ambulansens avdelning varit inhyst här.

Byggnad 17 – Läkarvillan/Skogsvillan

Enligt X-Fastigheters register är läkarvillan uppförd 1959. Villan uppfördes, som namnet antyder, som bostad för läkare. Det är oklart när den funktionen upphörde. Genom åren har villan bl a används som boende för mödrar som lämnat BB. Här kunde de nyblivna familjerna bo några dagar och ytterligare öva på livet som nyblivna föräldrar innan det var dags att bege sig hemåt.

Byggnad 13 – Sjukhem - Västerbacken

Enligt X-Fastigheters register är byggnaden uppförd 1968. Den har redan från början använts som sjukhem för äldre personer.

Byggnad 23 – Kontorspaviljong

Enligt X-Fastigheters register är denna paviljong byggd 1984. Paviljongen uppfördes ursprungligen för kontorsändamål.

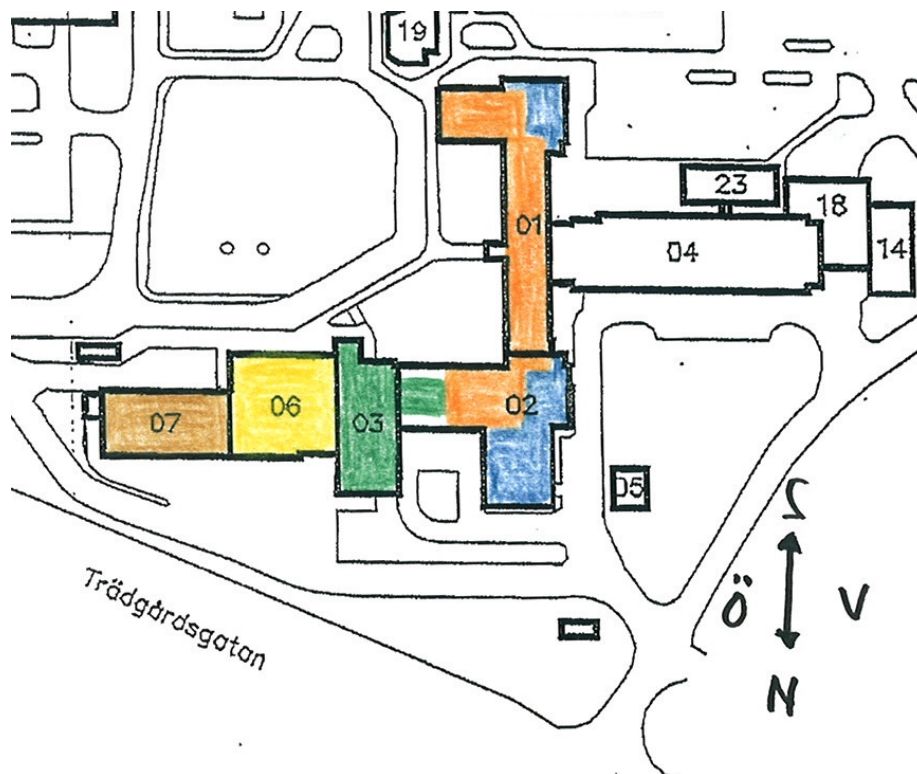

Bild 8. Denna skiss ger en tydligare bild av hur det tidigaste sjukhuset har byggts till.

- **Byggnad 1 (Orange):** Det ursprungliga sjukhuset.
- **Byggnad 2 (Blå):** Under 1900-talets första år byggdes flyglarna till mot väster men också mot norr.
- **Byggnad 3 (Grön):** Under 1930-talet uppfördes byggnad 3. Till en början förbands den norra flygeln och byggnad 3 med en smal passage. Den har med åren ersatts av en förbindelse likt de svarta linjerna visar.
- **Byggnad 6 (Gul):** Enligt X-Fastigheters register uppfördes byggnad 6 1966.
- **Byggnad 7 (Brun):** Enligt X-Fastigheters register uppfördes byggnad 7 1955. Det är inte känt om byggnad 6 har föregåtts av en tidigare byggnad på platsen eller om byggnad 7 uppfördes som en fristående byggnadskropp.

BYGGNADSBESKRIVNING

Byggnad 1

Exteriör

Grund: Huggen granit/gjuten.

Fasad: Ljus puts, profilerad takfot.

Tak: Sadeltak med valmade gavelspetsar belagt med falsad grönmålad plåt, plåtinklädda skorstenar och ventilationshuvor, takfönster.

Fönster: Högre stående brunmålade träbågar, även aluminiumbågar. Fönstren har mittpost och en högt sittande tvärpost. Fönstren består av både fyra, sex och nio bågar. Flera av de övre bågar är igensatta med skivor.

Dörrar/portar: Sentida aluminiumdörrar/portar.

Övrigt: Mot väster finns två plåtinklädda delar.

Interiör

Invändigt består byggnaden av korridorer med rum på den ena sidan.

Interiörerna är sannolikt moderniserade kring mitten av 1900-talet och de flesta ytskikt är från den tiden, fram till 2000-talet. Golven är belagda med plastmattor och väggar är målade. Taken är under sen tid försedda med ljudisolerande plattor. Alla dörrar har släta dörrblad.

Bild 9. Byggnad 1 sedd från den ursprungliga gårdssidan, idag entrésida.

Bild 10. Byggnad 1, den norra flygeln. Delen som skjuter upp ovan flygelns taknock, är den senare tillbyggda byggnad 2, liksom delen som döljer sig bakom balkongen. Höger om balkongen tar byggnad 3 vid.

Bild 11. Byggnad 1, huvudentré mot öster. Sjukhusets ursprungliga entré fanns på husets västra sida. Öster om huset låg trädgården.

Bild 12. Korridor i byggnad 1.

Byggnad 2

Exteriör

Grund: Huggen granit.

Fasad: Ljus puts, profilerad/slät takfot.

Tak: Sadeltak med valmade gavelspetsar belagt med falsad grönmålad plåt, plåtinklädda skorstenar och ventilationshuvor, takfönster.

Fönster: Högre stå brunmålade aluminiumbågar, enstaka äldre i trä. Fönstren har mittpost och en högt sittande tvärpost. Fönstren består av fyra bågar. Flera av de övre bågar är igensatta med skivor.

Dörrar/portar: Sentida aluminiumdörrar/portar.

Övrigt: Mot gården finns en balkong i två våningar. På taket skjuter hissmaskinrummet upp som ett torn. På baksidan nås ingångarna via en uppfart. Här är tillbyggt en utanpåliggande del i en våning.

Interiör

Byggnad 2 rymde bland annat laboratorium med provtagning. Interiörerna är sannolikt moderniserade kring mitten av 1900-talet och de flesta ytskikt är från den tiden, fram till 2000-talet. Golven är belagda med plastmattor och väggarna är målade. Taken är under sen tid försedda med ljudisolerande plattor. Alla dörrar har släta dörrblad.

Bild 13. Byggnad 2 sedd från väster. Den högra delen är påbyggd på den ursprungliga flygeln, den vänstra delen sannolikt tillkommen vid samma tid. Uppe på taket skjuter hissens maskinrum upp som ett dekorativt torn.

Bild 14. Byggnad 2 sedd från norr. Byggnaden är under ett senare skede tillbyggd med en del i en våning.

Bild 15. Korridor i byggnad 2, våning 3.

Byggnad 3

Exteriör

Grund: Huggen granit.

Fasad: Ljus puts, lätt profilerad takfot.

Tak: Sadeltak med valmade gavelspetsar belagt med falsad grönmålad plåt, plåtinklädda skorstenar och ventilationshuvar, takfönster.

Fönster: Aluminiumbågar, enstaka äldre i trä. Fönstren har mittpost och en högt sittande tvärpost. Fönstren består av fyra bågar. Flera av de övre bågarna är igensatta med skivor.

Dörrar/portar: Sentida aluminiumdörrar/portar.

Övrigt: Porten mot gården har en sentida överbyggnad belagd med plåttak.

Interiör

Byggnad 3 rymde bland annat personalmatsal. Här finns ytskikt från ca 1940-tal, fram till 2000-talet. Golven är belagda med plastmattor och väggar och tak är målade. Alla dörrar har släta dörrblad.

Bild 16. Byggnad 3 sedd från söder.

Bild 17. Huvudentrén till byggnad 3.

Bild 18. Byggnad 3 sedd från norr.

Bild 19. Den fd personalmatsalen ligger högst upp i byggnad 3.

Byggnad 6 - Centralkök

Exteriör

Grund: Mycket låg, gjuten.

Fasad: Ljus puts.

Tak: Platt tak belagt med papp, kraftig plåtinklädd takfot.

Fönster: Aluminiumbågar. Fönstren har mittpost och består av två lufter.

Dörrar/portar: Sentida aluminiumdörrar/portar.

Övrigt: På baksidan finns en lastbrygga. På taket finns en uteplats belägen direkt i anslutning till personalmatsalen som finns i byggnad 3.

Interiör

Byggnaden uppfördes för att inrymma centralköket. De flesta ytskikt är av den anledningen anpassade för ändamålet. Golven är belagda med plasmattor, väggarna är klädda med kakel och mycket av inredningen är i rostfritt stål.

Bild 20. Byggnad 6 sedd från söder.

Bild 21. Byggnad 6 sedd från norr.

Bild 22. Centralköket i byggnad 6.

Bild 23. Centralköket i byggnad 6.

Bild 24. Centralköket/disken i byggnad 6.

Bild 25. Centralköket/disken i byggnad 6.

Byggnad 7 – Maskin, snickeri och verkstad

Exteriör

Grund: Gjutna.

Fasad: Ljus puts.

Tak: Platt tak belagt med plåt.

Fönster: Aluminiumbågar. Fönstren består av två eller fyra lufter.

Dörrar/portar: Aluminiumdörrar/portar.

Övrigt: På baksidan finns en lastbrygga.

Interiör

Byggnaden är ursprungligen uppförd för att rymma serviceutrymmen som maskin och verkstad. Ytskikten är i de flesta fall ursprungliga. Golven är gjutna eller belagda med plastmattor/trä. Väggar och tak är målade.

Bild 26. Byggnad 7 sedd från söder.

Bild 27. Huvudentrén till byggnad 7.

Bild 28. Byggnad 7 sedd från väster. I bakgrunden skymtar byggnad 3.

Bild 29. Byggnad 7 sedd från norr.

Bild 30. Byggnad 7, korridor utanför verkstadslokalerna.

Bild 31. Byggnad 7, korridor utanför verkstadslokalerna.

Bild 32. Byggnad 7, snickeriverkstaden.

Bild 33. Byggnad 7, verkstad.

Bild 34. Byggnad 7, verkstad

Byggnad 12 – Fd epidemisjukhus

Exteriör

Grund: Hög spritputsad sockel.

Fasad: Beigegul slätputs med ljust grå putsade hörnkedjor och pilastrar, något profilerad takfot.

Tak: Sadeltak med valmade gavelspetsar. Enkupigt lertegel samt röd trapetskorrugerad plåt. En plåtinklädd skorsten, taklucka.

Fönster: Vitmålade spröjsade träbågar med korspost och högt sittande tvärpost, två/fyra/sex luftar

Dörrar/portar: Vitmålade trädörrar med spröjsat glasparti, sentida aluminiumport in till källaren.

Övrigt: De två trapphusen skjuter ut från fasaden. Dess rundade tak täcks av rödmålad, falsad plåt. På gavlarna finns balkonger och på den södra gaveln dessutom en terrass i markplan.

Interiör

1920-talet är väl avläsbart i byggnadens interiörer, trots att många av rummen är moderniserade under modern tid. Samtliga ursprungliga dörrar med spegelindelning är kvar. Golven är belagda med plastmattor/parkett och väggarna är målade eller tapetserade. Taken är målade eller försedda med ljudisolerande skivor.

Bild 35. Det fd epidemisjukhuset sett från sydväst.

Bild 36. Den södra gaveln.

Bild 37. Byggnaden sedd från sydöst.

Bild 38. Fd, epidemisjukhuset, den östra långsidan.

Bild 39. Fd epidemisjukhuset, entréparti mot väster.

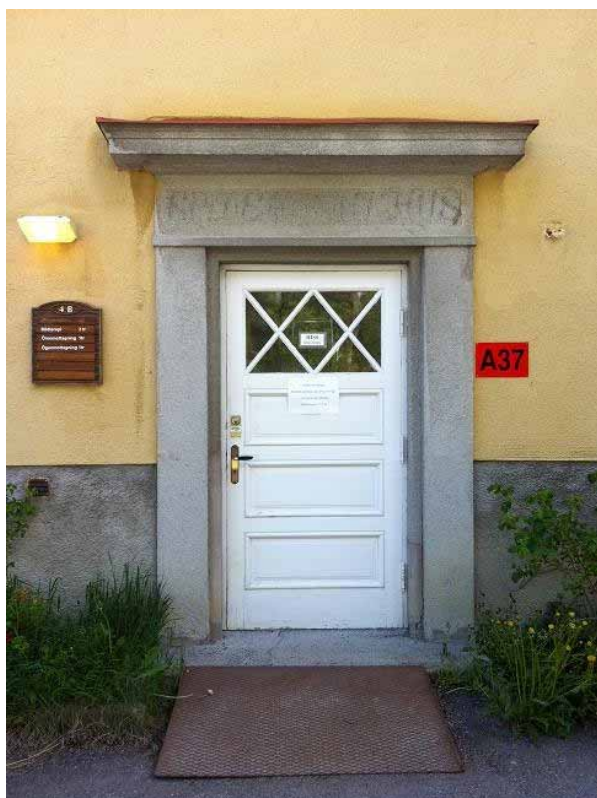

Bild 40. Fd epidemisjukhuset. Entré mot väster. Notera svag text i stenpartiet ovan dörren : "EPIDEMISJUKHUS".

Bild 41. Fd epidemisjukhuset. Entré mot väster. Notera svag text i stenpartiet ovan dörren : "EPIDEMISJUKHUS".

Bild 42. Ett av rummen i fd epidemisjukhuset, våning 2.

Bild 43. Ett av rummen i fd epidemisjukhuset, våning 2.

Byggnad 5 – Jourvilla

Exteriör

Grund: Gjuten.

Fasad: Ljus puts.

Tak: Flackt sadeltak belagt med falsad grönmålad plåt, plåtinklädd skorsten.

Fönster: Vitmålade träbågar med en/två och tre lufter.

Dörrar/portar: Aluminiumdörr.

Interiör

Interiören är inte dokumenterad.

Bild 44. Villan sedd från nordöst.

Bild 45. Villan sedd från sydväst. I bakgrunden skymtar byggnad 2.

Byggnad 17 – Läkarvillan/Skogsvillan

Exteriör

Grund: Gjuten.

Fasad: Rött lertegel/liggande vit träpanel/grå slätputs.

Tak: Sadeltak belagt med rött betongtegel, en murad skorsten en plåtinklädd skorsten.

Fönster: Vitmålade träbågar med en luft.

Dörrar/portar: Vita trädörrar, vita altandörrar i trä.

Övrigt: Mot väster finns en öppen utbyggnad med sadeltak som rymmer uteplatsen. Både huvudentrén och köksentrén har sentida tillkomna verandor med tak. Vid huvudentrén finns en ramp. Under byggnaden finns ett garage.

Interiör

Endast delar av interiören är dokumenterad eftersom villan delvis var bebodd vid dokumentationstillfället. De flesta ytskikt förefaller vara av modernt snitt. Köksinredningen är sannolikt från 1970-1980-talet och består av luckor och lådor av massiv ek.

Bild 46. Skogsvillan sedd från nordöst.

Bild 47. Skogsvillan sedd från norr.

Bild 48. Närbild av fasadparti på villans västra sida.

Bild 49. Skogsvillans uterum mot väster.

Bild 50. Skogsvillan sedd från söder.

Bild 51. Skogsvillans kök.

Bild 52. Skogsvillans kök.

Byggnad 13 – Sjukhem - Västerbacken

Exteriör

Grund: Grunden är klädd med putsade skivor.

Fasad: Vit slätputs, inklädd takfot.

Tak: Inte möjligt att se. Förefaller vara väldigt flackt, takmaterial okänt, sannolikt papp.

Fönster: Aluminiumbågar. Fönster med en/två lufter.

Dörrar/portar: Aluminiumdörrar/portar

Övrigt: Vid huvudentrén mot öster finns en väggmålning utförd av John Öhman 1969. På baksidan, mot väster, finns på byggnadens mitt ett balkongparti i två våningar.

Interiör

Byggnaden är fortfarande i bruk. 1960-talet anas i interiörerna men de flesta ytskikt är troligtvis från 1990-tal – 2000-tal.

Bild 53. Byggnad 13 sedd från nordväst.

Bild 54. Byggnad 13 sedd från sydväst.

Bild 55. Balkongparti mot söder.

Bild 56. Den sydöstra gaveln är hopbyggd med byggnad 22.

Bild 57. Korridor i byggnad 13.

Byggnad 23 – Kontorspaviljong

Exteriör

Grund: Gjuten.

Fasad: Vitmålad lockpanel.

Tak: Sadeltak belagt med svart trapetskorrugerad plåt.

Fönster: Mörkbruna träbågar, en luft.

Dörrar/portar: Brunmålad trädörr.

Övrigt: Entrén skyddas av ett enkelt utskjutande sadeltak. Paviljongen förbinds med byggnad 4 genom en kort gång.

Interiör

Interiören är inte dokumenterad.

Bild 58. Byggnad 23 sedd från sydöst.

Bild 59. Byggnad 23 sedd från öster.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg fick i april 2012 i uppdrag från X-Fastigheter, Landstinget Gävleborg, att dokumentera flera byggnader på Söderhamns sjukhusområde. Detta inför en planerad rivning av flera av dessa.

Söderhamns sjukhusområde ligger i stadens södra del, efter vägen ut mot flygplatsen. Flera av de dokumenterade byggnaderna tillhör de äldsta på sjukhusområdet, dvs slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Andra byggnader är uppförda under andra halvan av 1900-talet. Gemensamt för de dokumenterade byggnaderna är att de genom åren har anpassats och moderniserats för att passa dagens behov. Många av byggnaderna är sammanbyggda, vilket på ett pedagogiskt sätt visar hur de tidigaste sjukhusdelarna har byggts till allt eftersom nya behov har uppstått.

Den äldsta delen av sjukhuset, byggt 1880, är en av de dokumenterade byggnaderna som har högst kulturhistoriskt värde. Detta mycket utifrån dess höga ålder men också rent social- och samhällshistoriskt då många nya sjukhus uppfördes i modern stil just under slutet av 1800-talet.

Det fd epidemisjukhuset, uppfört 1928, är ytterligare en byggnad med höga kulturhistoriska värden. Byggnaden är ritad av Hjalmar Söderström i tidstypisk 1920-talsstil. Fasaderna är gula och hörnkedjor och pilastrar utgör dekoration ihop med de burspråksliknande utskjutande entrépartierna.

Länsmuseet Gävleborg dokumenterade byggnaderna under vecka 22. Byggnaderna är dokumenterade i såväl text som i bild. Interiörerna har dokumenterats översiktligt då de i flera fall har en likvärdig utformning. Samtliga bilder finns arkiverade hos Länsmuseet Gävleborg.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Tryckta källor

Anders Åhman, 1976, *Om den offentliga vården. Byggnader och verksamheter vid svenska vårdinstitutioner under 1800-1900-talen. En arkitekturhistorisk undersökning*, Uddevalla.

Arkiv

Söderhamn

Kommunarkivet

Otryckta källor

Muntligen, Jan Jerfström och Per-Erik Karlsson, X-Fastigheter Söderhamn

I LÄNSMUSEETS ARKIV FÖRVARAS

Samtliga fotografier tagna vid dokumentationstillfället under vecka 22, 2012

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE. TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE. FAKTARUM: STYRMANSGATAN 4, GÄVLE.